

М.Я. Демчишин, канд. екон. наук, доц. (ЛТЕУ, Львів)
А.Г. Ткачишин, студент (ЛТЕУ, Львів)

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО, ГОТЕЛЬНОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Туризм є одним з пріоритетних напрямків розвитку національної культури і економіки, але складна політична та економічна ситуація в Україні стримує розвиток туристичної індустрії країни. Європейська інтеграція України є найважливішою сучасною тенденцією, що має потужний вплив на процеси реформування туристичної галузі.

Україна посідає одне з провідних місць у Європі за рівнем забезпеченості природними та історико-культурними ресурсами, здатними стимулювати значний інтерес у вітчизняних та іноземних туристів. Важливими факторами розвитку туристичної галузі є природний та історико-культурний потенціал нашої держави. Ця галузь підтримує національні традиції, стимулює розвиток народних промислів, відродження рецептів приготування цікавих і смачних страв, вимагає збереження природи і створення сприятливих соціальних умов для свого функціонування.

Метою статті є дослідження стану туристичної галузі України, визначення проблем та перспектив розвитку туристичних послуг в нашій країні

З метою прискорення темпів розвитку та зростання ефективності підприємств туристичної сфери, надання цій сфері пріоритетності, необхідно вирішити проблеми, які потребують невідкладної державної підтримки та регулювання. Основними факторами, що стримують розвиток туристичної сфери в Україні є: нестабільність політичної ситуації в країні та наявність військового конфлікту на Сході; недоліки регіонального регулювання галузі туризму; недостатність рекламної інформації щодо України за кордоном; велике податкове навантаження, що є перешкодою для потенційних інвесторів у сферу туризму; недостатній рівень кваліфікації персоналу туристичної сфери; невелика кількість готелів, які відповідають світовим стандартам. Однією з головних перешкод ефективного розвитку туристичної галузі в Україні протягом останніх років залишається слабка туристична інфраструктура [1]. Створення нових залізничних та авіарейсів стане стимулом для розвитку важливих туристичних локацій. Також важливою проблемою є технологічна відсталість галузі. В Україні практично не застосовуються туристичні технології, які в розвинених країнах стали повсякденними:

електронні інформаційні довідники щодо готелів, транспортних маршрутів з переліком і зазначенням вартості послуг, які ними надаються. Однак останнім часом в сфері інформаційних технологій України спостерігається значне пожвавлення, тому слід активно використовувати цю можливість для наближення до виходу на світовий урівень обслуговування клієнтів[1].

Для України визначено такі пріоритетні напрями розвитку сфери туризму: формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі[2].

Наукові дослідження сучасного стану та динаміки сфери туризму в Україні пропонується здійснити з застосуванням економетричних методів та моделей. Тому є доцільним побудова економетричних моделей тренду показників туристичної діяльності України та їх застосування на практиці з метою прогнозування і планування управлінських рішень у сфері туризму. Нами побудовано лінійні моделі тренду показників туристичної діяльності за статистичними даними за 2000-2016 рр. [3]. Статистично достовірними з ймовірністю $p=0,99$ є рівняння основної тенденції розвитку є також для таких показників туристичних потоків, як кількість іноземних громадян, які відвідали Україну загалом; кількість туристів-громадян України, які виїжджали за кордон, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України та кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України (табл. 1). Для такого досліджуваного показника як кількість туристів-громадян України, які виїжджали за кордон, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України є характерною позитивна основна тенденція розвитку, тобто їх кількість щорічно збільшується. Щодо таких показників, як кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності, та кількість іноземних туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України спостерігається негативна тенденція, тобто з 2000 р. по 2016 р. кількість внутрішніх туристів та іноземних туристів, які обслуговуються суб'єктами туристичної діяльності України щорічно, зменшується.

Коефіцієнт лінійного рівняння тренду $\hat{y}_t = 748 + 131 t$ показує, що кількість підприємств готельного типу в Україні щорічно збільшується у середньому на 131. Значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,654$

вказує на статистичну достовірність отриманої моделі. Значення коефіцієнта лінійного рівняння тренду $\hat{y}_t = 12081319 + 665306 t$ показує, що кількість громадян України, які виїжджали за кордон, щорічно збільшується на 665306 осіб. Значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,840$, яке є досить близьким до 1, вказує на високий рівень статистичної достовірності отриманого рівняння тренду.

Таблиця 1

Лінійні моделі тренду показників туристичної діяльності в Україні за даними 2000-2016 рр.

Показник	Лінійна модель тренду	Коефіцієнт детермінації R^2	Критерій Фішера F	Критерій Дарбіна-Уотсона DW
Кількість громадян України, які виїжджали за кордон – усього, осіб	$\hat{y}_t = 12081319 + 665306 t$	0,840	78,9*	0,65
Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну – усього, осіб	$\hat{y}_t = 12696020 + 478067 t$	0,170	3,1	0,48
Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України – усього, осіб	$\hat{y}_t = 2162015 + 30100 t$	0,110	1,8	1,61
Кількість іноземних туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України, осіб	$\hat{y}_t = 532074 - 26234 t$	0,720	38,5*	1,25

Кількість туристів-громадян України, які виїжджали за кордон, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України, осіб	$\hat{y}_t = -128154 + 134682 t$	0,824	70,4*	1,75
Кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України, осіб	$\hat{y}_t = 1758095 - 78348 t$	0,560	19,1*	1,65

Примітка: * – статистична вірогідність з ймовірністю $p = 0,99$

Джерело: розраховано авторами на основі [3]

Отримані на основі економетричного аналізу моделі динаміки показників туристичної діяльності, що мають достатній рівень статистичної вірогідності, можуть застосовуватися на практиці з метою прогнозування при визначенні напрямків розвитку туристичних підприємств. Низькі показники туристичної активності України на світовому ринку, а особливо чотириразове перевищення імпорту туристичних послуг над експортом свідчать про недостатню конкурентоспроможність вітчизняної індустрії туризму. Це можна пояснити трьома головними факторами: по-перше, недостатньою ефективністю реалізації механізму забезпечення пріоритетів державної політики у сфері організації експорту туристичних послуг; по-друге, потужним впливом розвинених глобальних корпорацій, які контролюють світовий ринок туристичних послуг, а саме: Carison Companies, American Express, Preussag, Airtours, Accor – і низки інших; по-третє, відсутністю явища масовості туризму в Україну через низьку платоспроможність основної маси населення [4].

В результаті проведеного аналізу проблем туристичної сфери України, можна зробити висновок, що сьогодні для розвитку цієї галузі необхідно покращити державне регулювання цієї сфери, раціонально використовувати туристично-рекреаційний потенціал регіонів, активізувати та удосконалити маркетингове та рекламно-інформаційне

забезпечення на регіональному, державному та міжнародному рівнях. Для стимулювання підприємств туристичної галузі необхідно здійснити економіко-фінансову підтримку їх розвитку, покращити їх кадрове забезпечення, створити ефективні партнерські зв'язки між державою та бізнесом, задля впровадження інновацій в туристичні продукти та розвиток інфраструктури. Тільки ефективна державна політика в туристичній галузі дозволить сформувати привабливий інвестиційний клімат для розвитку туристичної сфери в Україні.

Список джерел інформації

1. Рябова Т. А. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2018/51.pdf
2. Беспала О.А. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No6/9.pdf>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Розділ Статистична інформація. Туризм. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.

И.Ш. Дидманидзе, д-р физ. мат. наук, проф. (*БГУ, Батуми*)

Г.А. Кахиани, академический доктор, проф. (*БГУ, Батуми*)

Д.З. Дидманидзе, академический доктор, ст. преп. (*БГУ, Батуми*)

ЭФФЕКТИВНОСТЬ СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ КАПИТАЛОМ В ТОРГОВЛЕ НА БИРЖЕ

Процесс торговли условно можно разделить на две относительно независимые части. Первая часть, называемая торговой системой (ТС), выполняет роль анализа текущей ситуации, принятия решения о начале сделки, её типе (покупка\продажа) и моменте завершения сделки. Размеры средств, которые участвуют в каждой сделке, определяются второй частью, называемой системой управления капиталом.

Изначально предполагается, что любой процесс торговли (ПТ) обладает некоторой степенью неопределенности. Выражается это в том, что характеристики ПТ известны с некоторой степенью достоверности и никогда не известны точно.